

Διδακτική Μεθοδολογία

Εαρινό εξάμηνο 2020-21

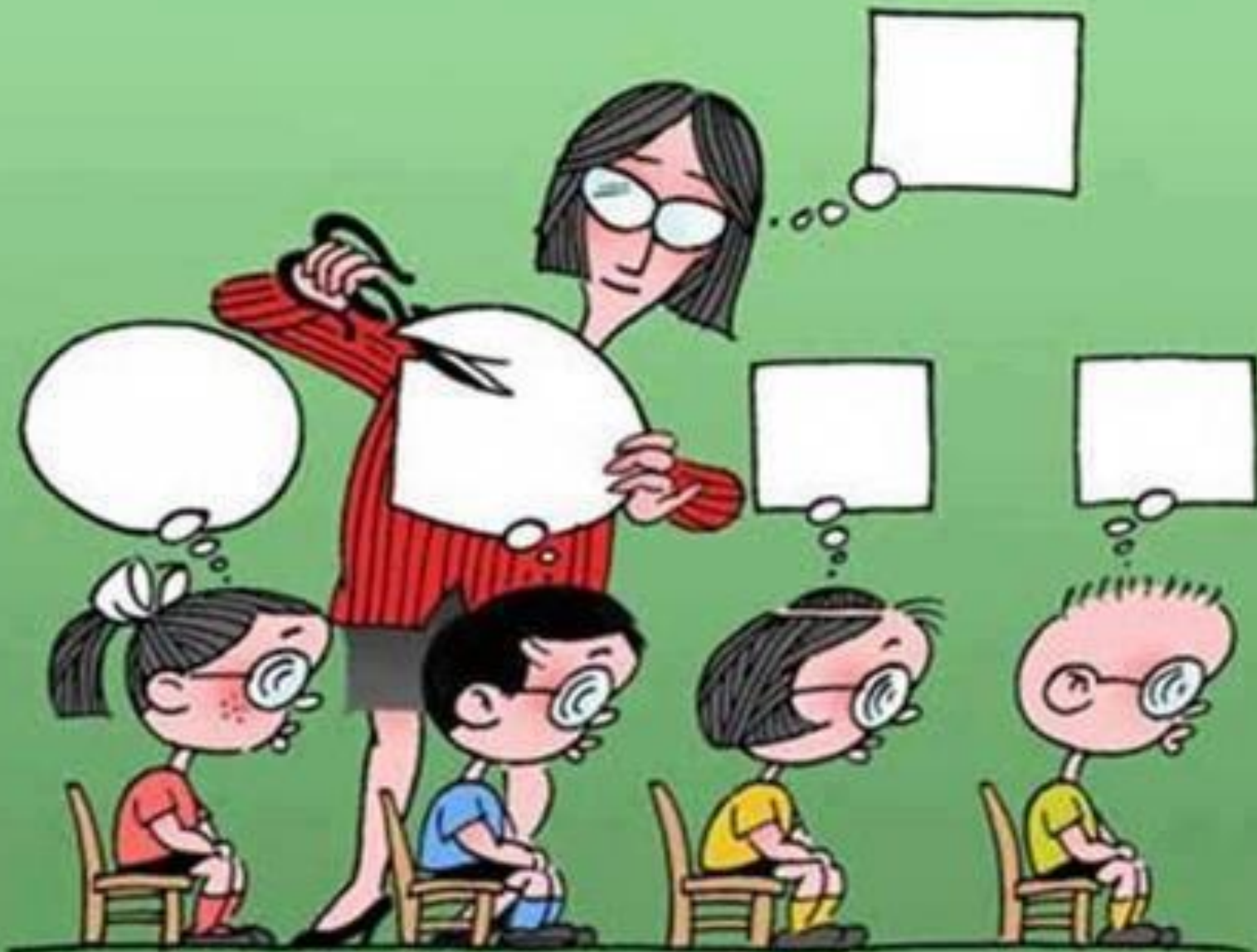
**Ευέλικτες/καινοτόμες προσεγγίσεις στη
διδασκαλία (1)**

Συνήθειες φάσεις της παραδοσιακής διδασκαλίας

- Άνοιγμα
- Συνάντηση με το νέο
- Εμβάθυνση:
 - Επανάληψη και επεξήγηση
 - Δημιουργία δομικού σχεδίου (π.χ. πλαγιότιτλοι)
 - Διατύπωση νόμων, αρχών, εννοιών
 - Επεξεργασία πινάκων, κανόνων, κειμένων
 - Συζήτηση της Κ. Ιδέας
 - Εξήγηση και ερμηνεία
 - Συγκρίσεις, παραβολές
 - Επισήμανση αιτίων, σχέσεων, συνεπειών
- Κλείσιμο: συνόψιση, εξαγωγή συμπερασμάτων, ανάθεση εργασιών, ασκήσεις μεταβίβασης της μάθησης, αξιολόγηση

Παραδοσιακός σχεδιασμός curriculum

- Τα διδακτικά αντικείμενα είναι στεγανοί χώροι (ανεξάρτητοι)
- Οι στόχοι είναι προσχεδιασμένοι, κυρίως γνωστικοί (μετρήσ.συμπ.)
- Δε συνυπολογίζονται οι ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και οι δυνατότητες των μαθητών
- Περιεχόμενα σχεδιασμένα με κριτήριο το διαθέσιμο χρόνο
- Δεν υπάρχουν περιθώρια για εξατομικευμένη μάθηση ή εργασία σε ομάδες
- Αξιολόγηση με γραπτές εξετάσεις επιπέδου απομνημόνευσης
- Περιεχόμενο προσδιορισμένο από το σχολικό εγχειρίδιο

Διάλεξη

Κύρια μέρη:

- Σχεδιασμός
- Οργάνωση
- Παρουσίαση
- Αξιολόγηση (με παρατήρηση, ερωτηματολόγια, σχόλια, βιντεοσκοπήσεις)

Τεχνικές διάλεξης

- Καθορισμός συνολικής δομής
- Χωρισμός σε υποενότητες
- Χρήση πίνακα
- Χρήση περίληψης
- Ανάδειξη διασύνδεσης
- Κανόνας-παράδειγμα-κανόνας
- Επικοινωνιακή προσέγγιση
- Έλεγχος των σημειώσεων των μαθητών

Επίδειξη

- Επίδειξη μέσω δείγματος
- Επίδειξη μέσω εκτέλεσης
- Επίδειξη με παράλληλη εξήγηση

Διατύπωση ερωτήσεων (1)

Είδη ερωτήσεων:

- Κλειστές – ανοιχτές
- Ονομαστικές
- Παρατήρησης
- Ψευδοερωτήσεις
- Διερευνητικές
- Συγκλίνουσες – αποκλίνουσες
- Υποθετικές
- Ερωτήσεις διάκρισης
- Ερωτήσεις επίλυσης προβλήματος

Διατύπωση ερωτήσεων (2)

Κανόνες «θέσης» ερωτήσεων:

- Σαφής γλώσσα, με εστιασμό στο ζητούμενο
- Να απευθύνονται σε όλους
- Όλων των επιπέδων
- Περιθώριο χρόνου για σκέψη
- Ανατροφοδότηση των απαντήσεων

Παραδείγματα ευέλικτων μεθόδων διδασκαλίας

- Συζήτηση – Λεκτική αντιπαράθεση (debate)
- Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία
- Διαφοροποίηση της διδασκαλίας
- Διαθεματική προσέγγιση
- Ερευνητική-ανακαλυπτική μέθοδος
- Μάθηση από παρουσιάσεις
- Βιωματική μάθηση
- Προσομοίωση
- Καταιγισμός ιδεών (ιδεοθύελλα) (brain storming)
- Βραχύχρονες ομαδοποιήσεις
- Κοινότητες μάθησης
- Παιχνίδι ρόλων – δραματοποίηση
- Σχέδιο συνεργατικής έρευνας (project)
- Υποβοηθούμενη μάθηση
- Αξιοποίηση πολυτροπικών κειμένων
- Διδασκαλία επικεντρωμένη στη δημιουργική σκέψη:
Synectics
- Διδασκαλία με τη χρήση ΤΠΕ
- Κριτική σκέψη και διδασκαλία

Συζήτηση

Παράγοντες αποτελεσματικότητας:

- Ενσωμάτωσή της στο σχέδιο του μαθήματος
- Επιλογή της προς συζήτηση ύλης
- Προετοιμασία ερωτήσεων
- Αμοιβαίες υποχρεώσεις (διευθύνοντος-συμμετεχόντων)
- Διάταξη θρανίων-καθοδήγηση

Ο λειτουργικός ρόλος της συζήτησης

Διάλογος

- υπηρετεί στόχους
- είναι κατευθυνόμενος
- καταλήγει σε συμπεράσματα

Συνομιλία

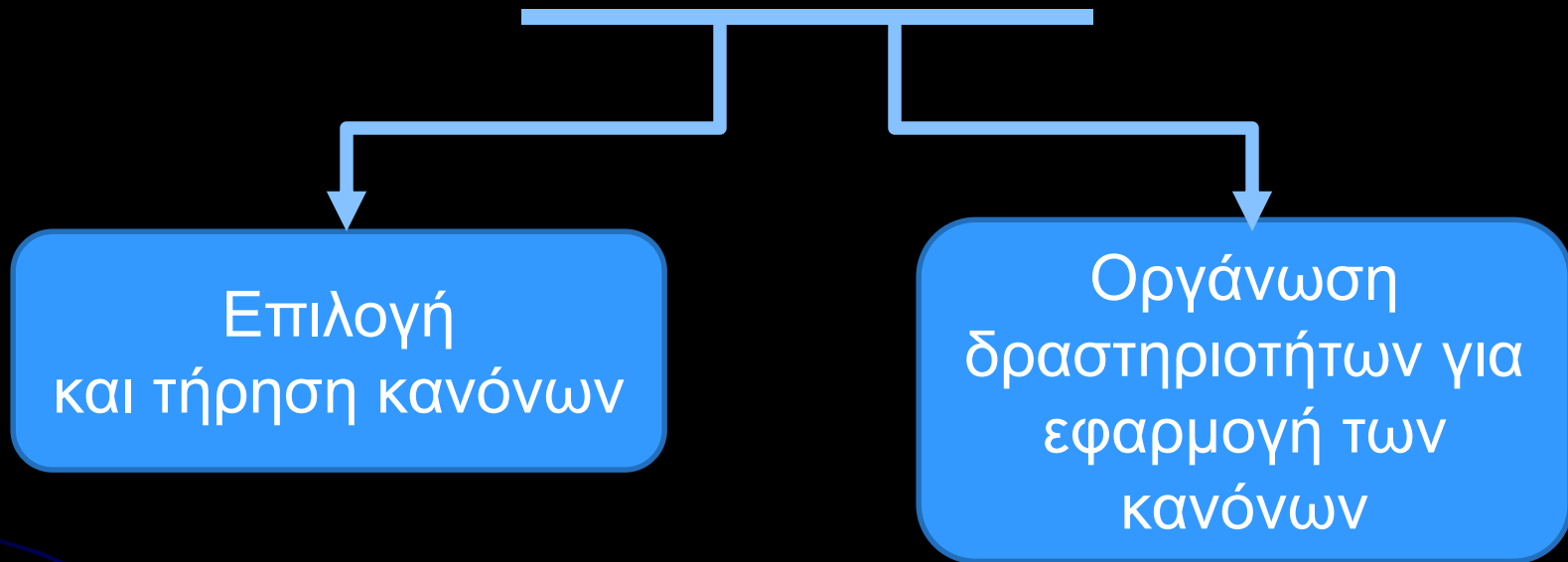
- (conversational discourse)
 - παράγει κοινή γνώση (common knowledge)

Η συζήτηση ως στόχος του Α.Π. (1/2)

Επικοινωνιακές στρατηγικές
για τη συγκρότηση της γνώσης (Mercer,
2000)

1. Διατήρηση σιωπής σε στρατηγικά σημεία
2. Προσεκτική διατύπωση ερωτήσεων (για περισσ. σκέψη)
3. Συνέχιση προϋπάρχοντος διαλόγου (επιβεβαίωση, επανάληψη, αναδιατύπωση)
4. Ενθάρρυνση μαθητών για αυτενέργεια (διευκρινίσεις, αποδείξεις κ.λπ.)
5. Υιοθέτηση του ρόλου του «μή ειδικού»
6. Προτάσεις σε α' πληθυντικό

Η συζήτηση ως στόχος του Α.Π. (2/2)

Προϋποθέσεις:

- Προαπαιτούμενες γνώσεις από τους μαθητές
- Υποστηρικτικές παρεμβάσεις από τον εκπαιδευτικό

Λεκτική αντιπαράθεση (debate)

Συναφείς ικανότητες:

- Προσεκτική ακρόαση, ανάλυση επιχειρημάτων, πρόβλεψη κριτικής
- Οργάνωση της σκέψης
- Σαφής έκφραση απόψεων
- Αλληλοβοήθεια – ανοιχτότητα στην κριτική
- Ανάπτυξη αυτοεκτίμησης

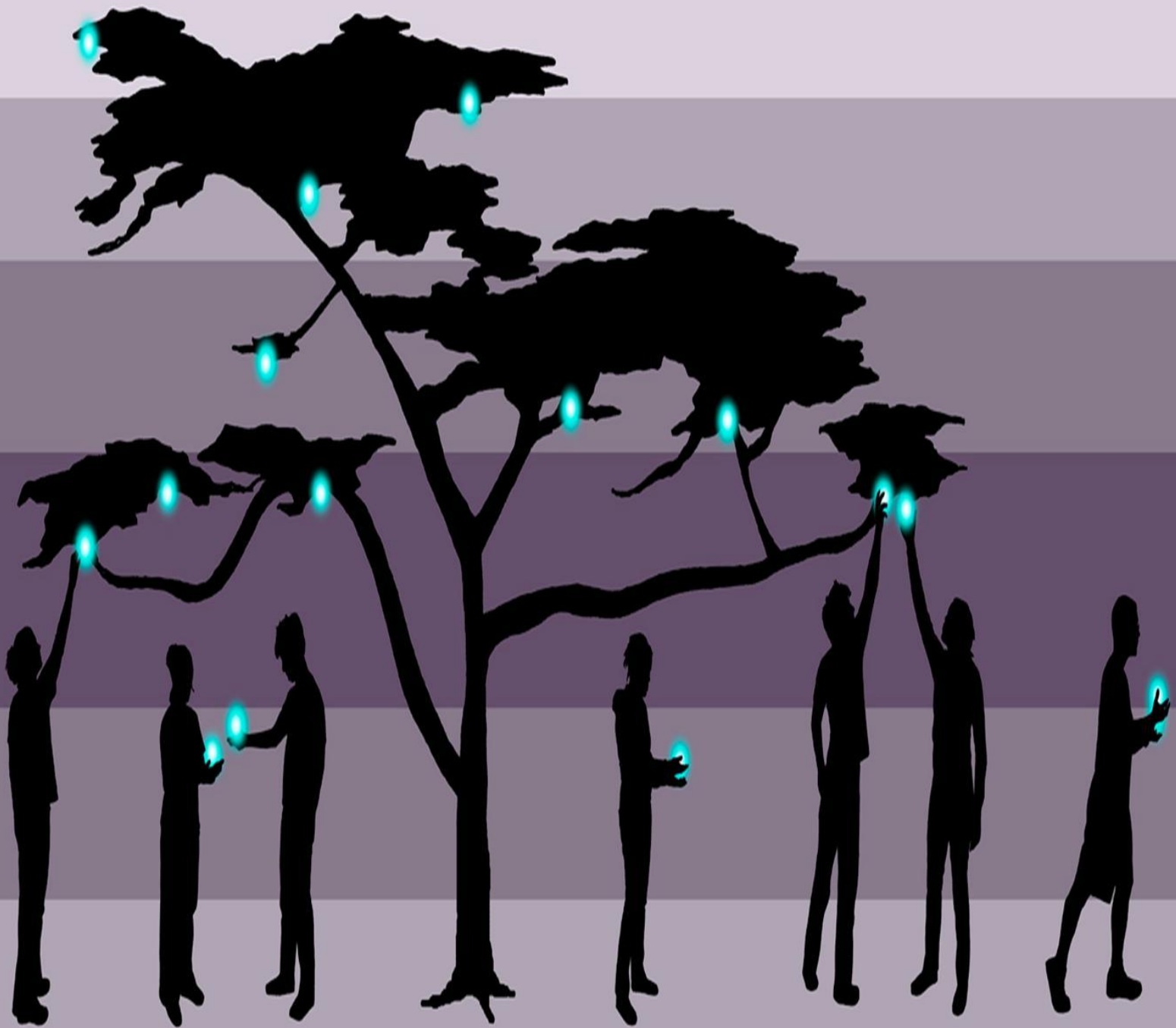
Μαιευτική μέθοδος

Χαρακτηριστικά:

- Λογική ανάλυση εμπειριών
- Ανάπτυξη λογικών συλλογισμών
- Κατάσταση απορίας
- Κριτική σκέψη

Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

**Πώς γίνεται φανερή
η ομαδοσυνεργατική μορφή
διδασκαλίας
?**

Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (1)

Χαρακτηριστικά:

- Μικρός αριθμός μαθητών με εύκολη αλληλεπίδραση μεταξύ τους.
- Αμοιβαία αλληλοεξαρτώμενοι στόχοι.
- Αμοιβαία κατανοητές κοινές διαδικασίες.
- Ατομική ευθύνη και υπευθυνότητα.
- Αίσθηση συνεργασίας μεταξύ των μελών.

Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (2)

Ερωτήματα που θέτει στον εαυτό του ο δάσκαλος:

- Στόχοι: *Ποιος είναι ο σκοπός που θέτω;*
- Διαδικασίες: *Πώς πρέπει να δομηθεί η εργασία;*
- Χρονικό πλαίσιο: *Πώς θα πρέπει να δομηθεί ο χρόνος;*
- Σύνθεση ομάδων: *Ποιους θα βάλω σε κάθε ομάδα;*
- Φυσική διευθέτηση: *Πού θέλω να εργαστεί η ομάδα;*
- Νόρμες: *Ποιους κανόνες χρειαζόμαστε;*
- Ρόλοι: *Τι λειτουργίες χρειαζόμαστε;*
- Λήψη αποφάσεων: *Πώς θα πρέπει να λαμβάνονται οι αποφάσεις από τα μέλη των ομάδων;*
- Αποτέλεσμα: *Τι θέλω να προκύψει από αυτήν την εργασία;*

Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία (3)

Τύποι ομαδικής εργασίας:

- ✓ Συζήτηση
- ✓ Ομαδική έρευνα
- ✓ Επίλυση προβλημάτων
- ✓ Παιχνίδι ρόλων
- ✓ Δραστηριότητες παιχνιδιού
- ✓ Προσομοιώσεις
- ✓ Βραχύχρονες ομάδες
- ✓ Ανοικτή συνομιλία με ακροατές

Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία

Ρόλοι στην ομάδα:

- συντονιστής (συζήτηση, συγκεφαλαίωση)
- φροντιστής
- γραμματέας – αναγνώστης
- εμπυχωτής
- υπεύθυνος εργασίας
- παρατηρητής

Λειτουργικές φάσεις της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας

1. Εισαγωγή:

- Εστιασμός στο θέμα
- Σκοπός
- Δημιουργία κινήτρων
- Διαδικασία

2. **Κύριο σώμα:** παρακολούθηση της ομάδας, καθοδήγηση, επίλυση αποριών, ενθάρρυνση, διαχείριση χρόνου κ.λπ.

3. **Συμπεράσματα:** περίληψη, στοχαστική ερμηνεία των αποτελεσμάτων, συνδέσεις, προεκτάσεις.

Χαρακτηριστικά ομάδας

- Αλληλοκατανόηση και αλληλοσεβασμός των μελών
- Άμεση διαπρωσωπική επικοινωνία
- Κοινοί σκοποί και στόχοι
- Κοινή ανάληψη πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων
- Κοινή αντιμετώπιση προβλημάτων
- Κατανομή αρμοδιοτήτων
- Συνεργασία, συνευθύνη

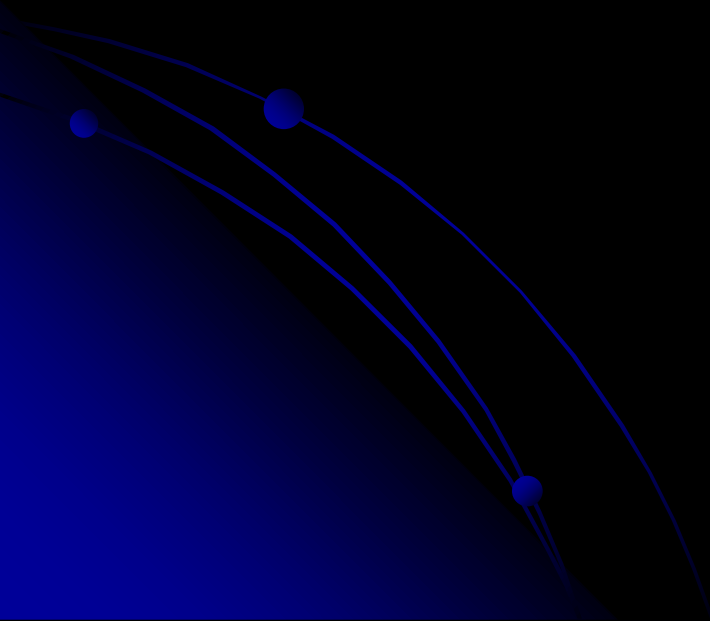
Διαφοροποίηση της διδασκαλίας

«Για την επίτευξη μιας δίκαιης αξιολόγησης τίθεται σε όλους η ίδια εργασία: σκαρφαλώστε στο δέντρο !»

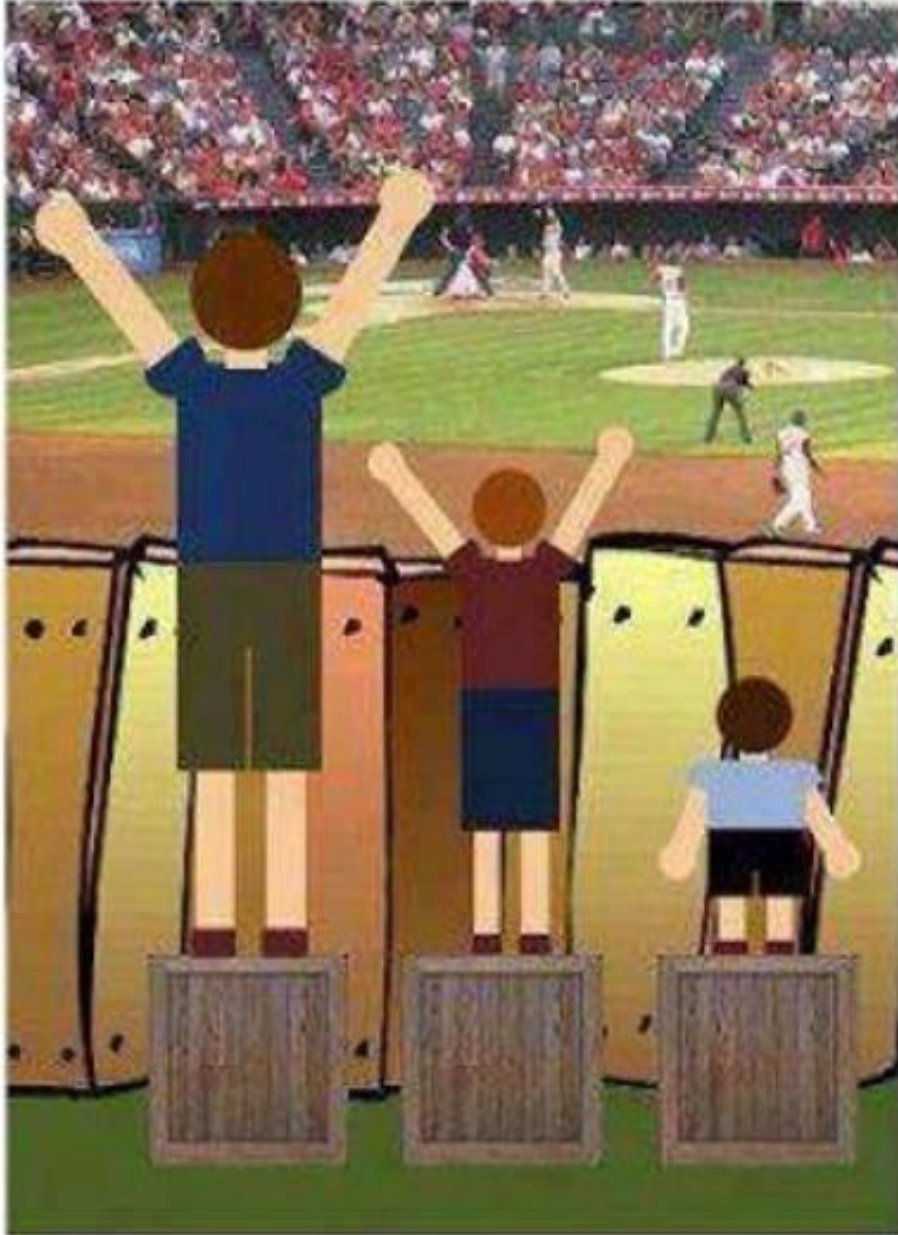

Χρήση στρατηγικών για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας:

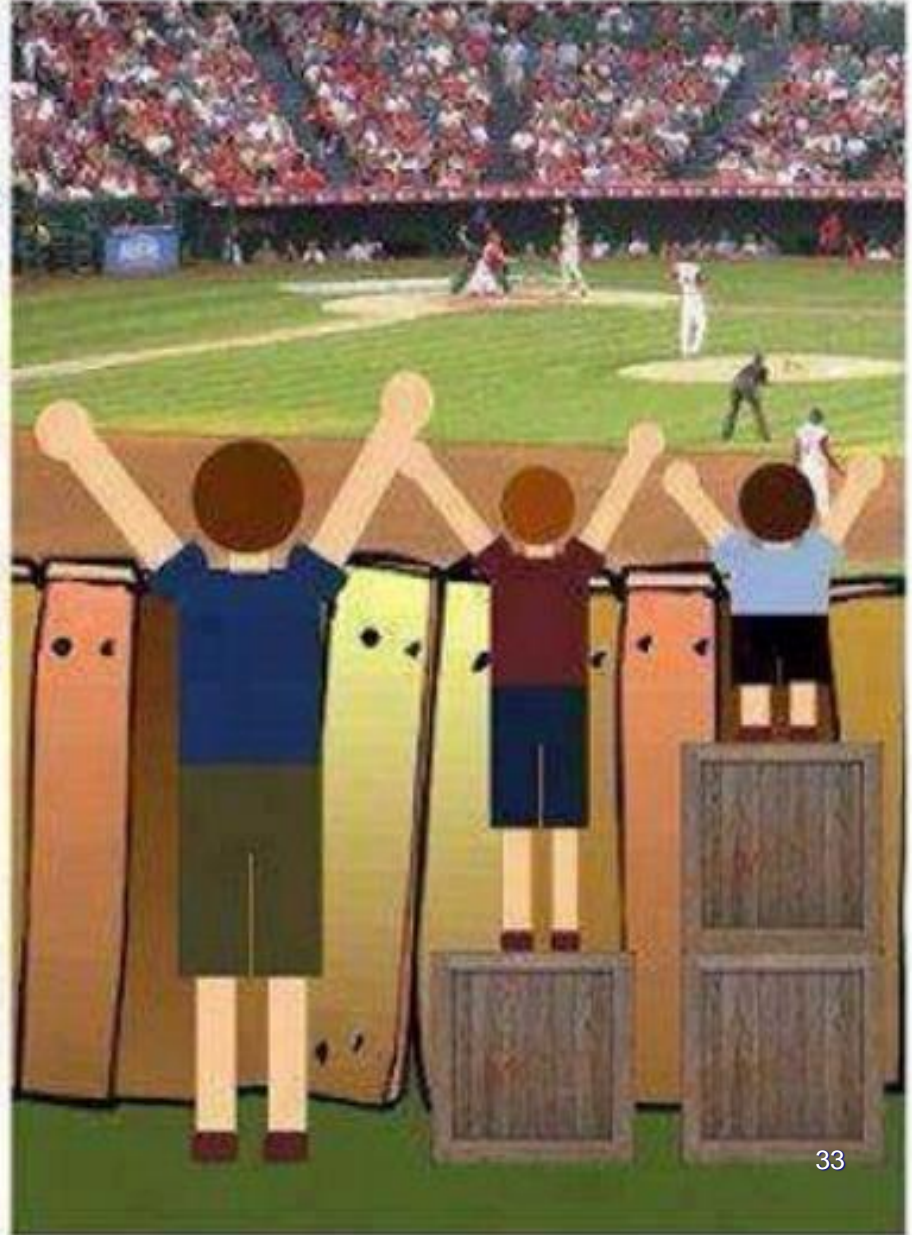
Για ποιο σκοπό;

ΙΣΟΤΗΤΑ

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Στρατηγικές Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

- Διαφοροποιώ τη διδασκαλία ανάλογα με το ατομικό επίπεδο δυσκολίας που μπορεί να χειρισθεί ο μαθητής
- Δατυπώνω ερωτήσεις διαφόρων επιπέδων δυσκολίας
- Χρησιμοποιώ το «συμπιεσμένο» αναλυτικό πρόγραμμα για μαθητές με υψηλές ικανότητες
- Χρησιμοποιώ σειρές δραστηριοτήτων αυξανόμενης δυσκολίας για κάθε έννοια ή δεξιότητα
- Διαφοροποιώ την ταχύτητα με την οποία κινούνται οι μαθητές στο αναλυτικό πρόγραμμα
- Αξιοποιώ την ευέλικτη ομαδοποίηση

Συνεχής αξιολόγηση σε όλα τα στάδια και αντανακλαστική διαφοροποιημένη διδασκαλία

Πορεία σχεδιασμού και εφαρμογής διαφοροποιημένης διδασκαλίας

Τι αξιοποιείται κατά τη διαφοροποίηση;

- **Διδακτικές μέθοδοι:** ομαδοσ/κή, προκατ. οργανωτές, βιωματική, δραματοποίηση, ιδεοθύελλα, δημιουργική σκέψη, εννοιολ. χαρτογράφηση, εκπαιδευτικά συμβόλαια, δράσεις διαμεσολάβησης, καλλιτεχν.δράσεις, jigsaw... ..
- **Δραστηριότητες:** κλειστές, ανοιχτές, διερεύνησης, κρίσης, συμπλήρωσης, σύνθεσης, ανάλυσης, παιγνιώδεις κ.λπ.
- **Μέσα & υλικά:** ΤΠΕ, φύλλα εργασίας, πολλαπλές πηγές, υλικά πρακτικής εξάσκησης, οπτικοακουστικά μέσα κ.λπ.
- **Περιεχόμενο:** Γλώσσα, Ιστορία, Μαθηματικά, ΦΕ κ.λπ.
- **Τρόποι εργασίας των μαθητών:** ατομικά, κατά ζεύγη, ομαδικά, στην ολομέλεια
- **Διαβαθμισμένα υλικά νοητικής στήριξης (scaffolding):** καρτέλες, λεξικά, μαρτυρίες, σελιδοδείκτες υλικού κ.λπ.

Παράδειγμα διαφοροποίησης στη γλώσσα (βελτίωση λεξιλογίου)

Άξονες διαφοροποίησης

Αναλυτικό
πρόγραμμα – δείκτες
επιτυχίας

Βασική πυρηνική
γνώση/δεξιότητα

Καθοδηγούμενες
δραστηριότητες

Δεξιότητες

Τι μπορεί να διαφοροποιηθεί

Πηγές
(περιεχόμενο)

Διδακτικές στρατηγικές
(διαδικασία)

Μαθησιακές
δραστηριότητες
(Αποτέλεσμα)

Αξιολόγηση

Παράδειγμα διαφοροποίησης

Διαβαθμισμένα κείμενα –
επιλογή υλικού

Ευέλικτη πορεία
εργασίας, επιλογές,
ιεράρχηση δραστ/των

Σχεδιασμός πόστερ.
Ανάλυση, παράγωγη κ
σύνθεση λέξεων. Παιχνίδι
κυνηγιού λέξεων.
Συμπλήρωση κατηγοριών
λέξεων

Διαβαθμισμένες
δραστηριότητες. Δελτίο
εξόδου. Περίληψη-
παράγραφος. Ομαδικές
παρουσιάσεις. Ημερολόγια
λεξιλογίου.

Παράδειγμα Διαφοροποίησης διαδικασίας (1/2)

Τεχνική **ΡΑΦΤ**

Ρόλος

Ακροατήριο

Φόρμα

Τίτλος

Παράδειγμα Διαφοροποίησης διαδικασίας (2/2)

Τεχνική ΡΑΦΤ: Επιχειρηματικός λόγος για τη δερματοστιξία (tattooing)

ΡΟΛΟΣ	ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ/ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ ΚΟΙΝΟ	ΦΟΡΜΑ (ΜΟΡΦΗ)	ΤΙΤΛΟΣ
Μαθητές	Προς γονείς	Διάλογος ανάμεσα σε μαθητές και γονείς	Πειθώ προς τους γονείς μου ώστε να κάνω tattoo
Γονείς	Προς μαθητές	Κατάλογος επιχειρημάτων	Πειθώ προς το παιδί μου να μην κάνει tattoo
Εκπαιδευτικοί	Προς μαθητές και γονείς	Οι νοηματοδοτήσεις της τροποποιητικής πρακτικής του σώματος (φυλλάδιο)	Γιατί όλοι ίδιοι; Ή Προσδεθείτε στον ...συρμό
Αρθρογράφος	Προς αναγνώστες εφημερίδας	Δημοσιογραφικό άρθρο	Η μόδα του tattooing

Πόση σημασία έχει η ενεργοποίηση των ενδιαφερόντων των μαθητών;

- Αίσθημα ευθύνης όταν έχουν την ευκαιρία για επιλογή τρόπου κ θέματος της εργασίας τους
- Η ευθύνη ενεργοποιεί τη μάθηση
- Η εμπλοκή των μαθητών σε θέματα που τους ενδιαφέρουν αποκτά προσωπικό νόημα
- Η εμπλοκή ενισχύει την προσοχή τους
- Η εμπλοκή είναι παραγωγική κ οδηγεί στην αυτονομία
- Ενισχύει την αποφασιστικότητα του μαθητή για μάθηση
- Διαμορφώνει θετική στάση απέναντι στη μάθηση

Πώς να ανιχνεύσουμε τα ενδιαφέροντα των μαθητών;

- Εστιασμένη προσοχή όταν υπάρχει εσωστρέφεια
- Εστιασμένη προσοχή όταν και οι ίδιοι δεν γνωρίζουν τι τους ενδιαφέρει
- Ενδείκνυται η προσπάθεια για γνωριμία κ οικειότητα
- Ενδείκνυνται οι συνεντεύξεις μεταξύ των μαθητών
- Ανάπτυξη γλωσσικών/επικοινωνιακών δεξιοτήτων με παιγνιώδη τρόπο
- Χρήσιμη η ύπαρξη ενός πρωτοκόλλου επικοινωνίας
- Χρήσιμος ένας «κατάλογος ενδιαφερόντων»
- Συγγραφή μιας μικρής έκθεσης
- Αφήγηση της ιστορίας του μαθητή σε γραπτό λόγο
- Δραστηριότητα «Βρίσκω κάποιον που...» (με ίδια ενδιαφέροντα)
- «Γνωριμία μέσα από τις λέξεις»
- Συμπλήρωση ημιτελών προτάσεων (τι τους αρέσει κ τι όχι)
- Εικονιστικές παραστάσεις με κολάζ
- Άρθρο για τον εαυτό τους

Παιδαγωγικές προϋποθέσεις για τη σχολική ένταξη των προσφύγων

- Αντιμετωπίζουμε τους μαθητές μας ως βιογραφίες.
- Γνωρίζουμε τους μαθητές μας από τα αρχεία του σχολείου κ από συμπληρωματικά δεδομένα (ερωτ/για ενδιαφερόντων, συνεντεύξεις, παιγνιώδεις διαδικασίες).
- Επίγνωση: η γνώση μας για τους μαθητές μας είναι από μόνη της μια διαδικασία αξιολόγησης των πτυχών που συντελούν στη μάθηση.
- Η γνώση για τους μαθητές μας είναι μόνιμο στοιχείο αναφοράς για τις μεθοδολογικές επιλογές μας
- Η γνώση για τους μαθητές μας είναι ένα στοιχείο διαρκώς μεταβαλλόμενο > επικαιροποίηση.
- Σημαντικότερη η γνώση της κουλτούρας των μαθητών και των ιδιομορφιών τους (ευαισθησία, ευαλωτότητα κ.λπ).
- Χρήσιμη η χαρτογράφηση των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης και του μαθησιακού στυλ των μαθητών.
- Απαραίτητη η αρχική/διαγνωστική αξιολόγηση με χρήση δοκιμασιών και παρατήρησης.
- Απαραίτητη η γνώση κλίσεων, ταλέντων και ενδιαφερόντων των μαθητών ως οδηγός για τις μεθοδολογικές επιλογές μας.
- Έμφαση στους περισσότερο αφανείς/σιωπηλούς μαθητές.